

Rozhodnutí Nejvyššího soudu SSR ze dne 25.03.1971, sp. zn. 1 To 7/71, ECLI:CZ:NS:1971:1.TO.7.1971.1

Číslo: 49/1971

Právní věta: Ustanovenie § 132 odst. 1 písm. c) Tr. zák. o trestnom čine rozkrádania majetku v socialistickom vlastníctve je v pomere špeciality k ustanoveniu § 121 Tr. zák. o trestnom čine poškodzovania spotrebiteľa v prípade, keď spotrebiteľom je socialistická organizácia a keď si páchatel ponechá prospech získaný poškodením takejto organizácie.

Soud: Nejvyšší soud SSR

Datum rozhodnutí: 25.03.1971

Spisová značka: 1 To 7/71

Číslo rozhodnutí: 49

Číslo sešitu: 8

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Poškození spotřebitele, Rozkrádání majetku v socialistickém řízení

Předpisy: 140/1961 Sb. § 6 písm. a

§ 120

§ 121

§ 130

§ 132 odst. 1 písm. c

§ 9 odst. 2

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 49/1971 sb. rozh.

I. Úplné objasnenie všetkých skutočností v prípravnom konaní potrebných pre posúdenie prípadu (§ 164 odst. 2 Tr. por.) predpokladá zadováženie a vykonanie dôkazov o stíhanom skutku nielen v rozsahu umožňujúcom posúdiť, či obvinený skutok spáchal, ale aj v rozsahu umožňujúcom posúdiť, ktoré ustanovenia Trestného zákona obvinený svojím skutkom naplnil.

II. Ustanovenie § 132 odst. 1 písm. c) Tr. zák. o trestnom čine rozkrádania majetku v socialistickom vlastníctve je v pomere špeciality k ustanoveniu § 121 Tr. zák. o trestnom čine poškodzovania spotrebiteľa v prípade, keď spotrebiteľom je socialistická organizácia a keď si páchatel ponechá prospech získaný poškodením takejto organizácie.

III. K pomeru trestných činov zneužívania socialistického podnikania podľa § 120 Tr. zák. a

rozkrádania majetku v socialistickom vlastníctve podľa § 132 Tr. zák.

Ustanovením § 120 Tr. zák. je pokrytá aj skutočnosť, že zneužívaním socialistického podnikania bol prípadne dotknutý aj majetok socialistickej organizácie, na ktorej úkor alebo pod ktorej menom páchatel podnikal (napr. ukrátením zisku socialistickej organizácie). Naproti tomu nie je vylúčený jednočinný súbeh trestného činu zneužívania socialistického podnikania podľa § 120 Tr. zák. s trestným činom rozkrádania majetku v socialistickom vlastníctve podľa § 132 odst. 1 písm. c) Tr. zák. v prípade, keď pracovník socialistickej obchodnej organizácie predáva tovar na svoj účet, pričom súčasne tento tovar na škodu inej socialistickej organizácie predraňuje.

IV. Ak takýto pracovník nadobúda tovar, s ktorým na úkor alebo pod menom socialistickej organizácie obchoduje na vlastný účet spôsobom, ktorý odporuje Trestnému zákonu, môže sa popri uvedených trestných činoch dopustiť vo viacčinnom súbehu ešte ďalšieho trestného činu, napr. trestného činu podielníctva na škodu majetku v socialistickom vlastníctve podľa § 134 Tr. zák., účastenstva na rozkrádaní majetku v socialistickom vlastníctve podľa § 10 a § 132 Tr. zák. a pod.

V. Spolupáchatelovi podľa § 9 odst. 2 Tr. zák. sa ťažší následok spôsobený úmyselne druhým spolupáchatelom pripíše i vtedy, keď ho sám zavinil len z nedbalosti (§ 6 písm. a) Tr. zák.), pokiaľ zákon nevyžaduje úmyselné zavinenie.

(Rozhodnutie Najvyššieho súdu SSR z 25. 3. 1971 sp. zn. [1 To 7/71.](#))

Rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici z 10. decembra 1970 sp. zn. 1 T 39/70 boli okrem iných obvinených uznaní za vinných a potrestaní obvinení D. T. a F. K. za tieto trestné činy:

D. T. za trestný čin rozkrádania majetku v socialistickom vlastníctve v spolupáchatelstve podľa § 9 odst. 2, § 132 odst. 1 písm. b), c), odst. 2 písm. c) Tr. zák., za trestný čin porušovania povinnosti v prevádzke socialistickej organizácie podľa § 130 odst. 1 a 2 Tr. zák. a za prečin proti záujmom socialistického hospodárstva podľa § 2 písm. a) zákona č. 150/1969 Zb. Za tieto činy mu bol podľa § 132 odst. 2 Tr. zák. pri použití § 35 odst. 1 Tr. zák. uložený úhrnný trest odňatia slobody v trvaní piatich rokov, pričom pre výkon tohto trestu bol podľa § 39a odst. 2 písm. a) Tr. zák. zaradený do prvej nápravno-výchovnej skupiny.

F. K. za trestný čin rozkrádania majetku v socialistickom vlastníctve podľa § 9 odst. 2, § 132 odst. 1 písm. c), odst. 2 písm. c) Tr. zák., za ktorý mu bol podľa § 132 odst. 2 Tr. zák. uložený trest odňatia slobody v trvaní tri a pol roka so zaradením do druhej nápravno-výchovnej skupiny pri jeho výkone podľa § 39a odst. 2 písm. b) Tr. zák.

Podľa zistenia prvostupňového súdu obžalovaní D. T. a F. K. uvedené trestné činy spáchali takto:

I. a) D. T. ako vedúci predajne Jednoty v Závodí pri Žiline po dohode so správcom budov Vojenskej fakulty Vysoké školy dopravnej v Žiline F. K., ktorý v predajni nakupoval pre vojenskú fakultu rôzny tovar, v čase od 6. februára 1968 do 22. októbra 1969,

I. b) 4. januára 1970 prevzal D. T. od K. T. sumu 300 Kčs v hotovosti ako časť kúpnej ceny za odpredaný varič, hoci už nebol pracovníkom družstva Jednoty v Žiline a túto sumu tomuto družstvu neodviedol, ale ju použil pre vlastnú potrebu.

II. D. T. ako vedúci predajne Jednoty LSD v Závodí pri Žiline v súvislosti s odpredajom tovaru mimotržným spotrebiteľom nevenoval patričnú pozornosť vystavovaniu dodacích listov a faktúr, čím sa stalo, že za dodaný tovar účtoval nesprávne vyššie ceny. Tý

Okrem toho spôsobil Jednote škodu tým, že a) 9. apríla 1968 prevzal od pracovníka Jednoty Š. P.

elektrický vysávač v hodnote 990 Kčs, aby na ňom reklamoval výrobné chyby. Vysávač však nereklamoval, ani ho Jednote nazad nevrátil, čím vznikla Jednote škoda v sume 990 Kčs, b) v presne nezistenom čase v prvom polroku 1969 vyplatil z tržby predajne M. Š. 1000 Kčs za 250litrový bojler, ktorý prevzal do zásob predajne v hodnote 1980 Kčs, pri odovzdávajúcej inventúre sa však tento bojler nebral do úvahy a tak vznikla Jednote LSD v Žiline škoda v sume 1980 Kčs, c) v mesiaci júni a auguste 1969 na dvakrát vyplatil obžalovanému A. Š. sumu 9180 Kčs za nitrolak a riedidlá na farbu, pričom však zakúpený tovar v tejto hodnote mu Jednota LSD v Žiline pri odovzdávajúcej inventúre neuznala, nakoľko nebol nadobudnutý legálnou cestou, a tým jej vznikla škoda v hodnote 9180 Kčs.

III. V tej istej funkcii účtoval D. T. 25. septembra 1969 pri odpredaji pletiva M. M. do Závodia cenu vyššiu o 250 Kčs.

Z podnetu odvolania krajského prokurátora a obžalovaných D. T. a F. K. Najvyšší súd Slovenskej socialistickej republiky rozsudkom z 25. marca 1971 sp. zn. [1 To 7/71](#) zrušil rozsudok súdu prvého stupňa ohľadne obžalovaného D. T. a F. K. v celom rozsahu a vec obžalovaného D. T. vrátil krajskému prokurátorovi na došetrenie, zatiaľ čo o obžalovanom F. K. rozhodol sám vo veci tak, že ho uznal vinným za spolupáchatelstvo na trestnom čine rozkrádania majetku v socialistickej vlastníctve podľa § 9 odst. 2, § 132 odst. 1 písm. c), odst. 2 písm. c) Tr. zák. na tom istom skutkovom základe ako súd prvého stupňa a odsúdil ho za tento trestný čin na trest odňatia slobody v trvaní tri a pol roka v druhej nápravnovýchovnej skupine.

Z odôvodnenia:

Čo sa týka obžalovaného D. T. nie je vec náležite objasnená; jestvujú pochybnosti o správnosti skutkových zistení, takže na objasnenie veci treba dôkazy nielen opakovať, ale vykonať i ďalšie dôkazy (§ 258 odst. 1 písm. c) Tr. por.). Základnou príčinou nedostatočného objasnenia veci po skutkovej stránke ako predpokladu správneho právneho hodnotenia skutkov sú nedostatky prípravného konania.

Najvyšší súd SSR totiž zastáva stanovisko, že ak výsledky vyšetrovania neumožňujú posúdenie skutku podľa určitého ustanovenia Trestného zákona buď preto, že neboli vykonané potrebné dôkazy o skutkových okolnostiach svedčiacich o jeho porušení alebo preto, že vykonané dôkazy neumožňujú rozhodnúť medzi viacerými ustanoveniami zákona, ktoré prichádzajú do úvahy, alebo ak pre úzke a jednostranne zamerané vyšetrovanie neboli zadovážené a vykonané dôkazy o tom, či skutkom, za ktorý bolo vznesené obvinenie a podaná obžaloba, sa neporušili aj iné ustanovenia Trestného zákona ako len tie, podľa ktorých je skutok posudzovaný v uznesení o vznesení obvinenia a v obžalobe, vyšetrojúce orgány a prokurátor konali v rozpore s § 1 odst. 1 Tr. por., lebo nepostupovali tak, aby trestné činy boli náležite zistené a ich páchatelia podľa zákona potrestaní. Úplné objasnenie všetkých skutočností potrebných pre posúdenie prípadu vo vyšetrovaní podľa § 164 odst. 2 Tr. por. preto predpokladá zadováženie a vykonanie dôkazov o vyšetrovanom skutku nielen v rozsahu umožňujúcom posúdiť, či obvinený skutok spáchal, ale aj v rozsahu umožňujúcom posúdiť, ktoré ustanovenia Trestného zákona obvinený svojím skutkom porušil.

Z celého dôkazného materiálu sa javí odôvodnené podozrenie, že obvinený D. T. sa vo funkcii vedúceho predajne Jednoty LSD v Závodí od začiatku roku 1968 do 14. novembra 1969 dopúšťal machinácií s tovarom a s tržbou trojakým spôsobom:

1. tovar, ktorý mal na sklade, predával za predražené ceny socialistickým organizáciám i súkromným osobám a zisk si privlastňoval;
2. pri porušení interných predpisov Jednoty kupoval tovar v maloobchodnej sieti za finančné prostriedky predajne, takýto tovar potom drahšie predával socialistickým organizáciám, prípadne aj

súkromným osobám a zisk si privlastňoval;

3. pri porušovaní interných predpisov Jednoty kupoval tovar od súkromných osôb s vedomím, že ho spreneverili alebo ukradli na úkor socialistického sektoru, takýto tovar potom ďalej drahšie predával socialistickým organizáciám, prípadne aj súkromným osobám a zisk si privlastňoval.

Podľa obžaloby spáchal obvinený D. T. trestný čin rozkrádania majetku v socialistickom vlastníctve podľa § 132 odst. 1 písm. b), c) odst. 4 Tr. zák. so zreteľom na to, že predrazenie na škodu socialistických organizácií činilo sumu 106 354 Kčs. Pokiaľ predražil tovar o sumu 824 Kčs trom súkromným osobám, spáchal aj trestný čin poškodzovania spotrebiteľa podľa § 121 odst. 1 Tr. zák.

Rozsiahle a podrobné vyšetrowanie prípadu, ktorého východiskom boli skutočnosti zistené kontrolami Štátnej obchodnej inšpekcie - Oblastného inšpektorátu v Banskej Bystrici z 8. decembra 1969, 22. decembra 1969 a z 8. januára 1970 v znení posudku znalcov z odboru účtovníctva A. G. a M. T. z 31. mája 1970, bolo zamerané na zistenie okolností a skutočností podstatných a významných z hľadiska právnej kvalifikácie činnosti obvineného D. T. len ako trestného činu rozkrádania majetku v socialistickom vlastníctve podľa § 132 Tr. zák. a neobsiahlo komplexné zistenie celej trestnej činnosti D. T., teda skutočností podstatných pre právne hodnotenie aj podľa iných ustanovení Trestného zákona.

Podľa spomínaných správ ŠOI, ktorých vecnú správnosť potvrdil revizor M. Z. ako svedok, obvinený D. T. v čase od 1. januára 1968 do 14. novembra 1969 predražil rôzny priemyselný a potravinársky tovar u mimotržných a tržných spotrebiteľov o sumu 110 225,90 Kčs a mimo toho vyfaktúroval mimotržným spotrebiteľom tovar v hodnote 125 240,50 Kčs, ktorý nespadal do typu ním vedenej predajne, resp. ktorý dokázateľne nebol legálnou cestou do predajne od dodávateľských organizácií vyskladnený, takže šlo o nákup tovaru na vlastný účet D. T. alebo šlo len o fingované faktúrovanie za účelom skracovania dosiahnutých tržieb. Išlo o fakturáciu sumy 53 480 Kčs pre JRD v Pruskom, sumy 18 328 Kčs pre STS n. p. v Považskom Chlmci, sumy 18 619 Kčs pre MNV v Lietavskej Lúčke, sumy 31 023,50 Kčs pre Vojenskú fakultu VŠD v Žiline a sumy 3790 Kčs pre Vojenský útvar č. 1908/VS v Žiline.

Podľa posudku znalcov G. a T. potvrdeného výpoveďou znalca G. po dohode o sporných položkách s obvineným D. T. 9. novembra 1970 znížilo sa predrazenie tovaru zo sumy 110 225,40 Kčs na sumu 103 454 Kčs. V tejto sume je zahrnuté aj predrazenie z predaja tovaru mimo sortimentu predajne v hodnote 125 240,50 Kčs. Znalci pritom konštatovali, že v rámci nelegálneho obchodovania došlo k ďalšiemu úniku hodnôt zo socialistického majetku v sume 93 409 Kčs.

Ak sa vychádza z vyššie spomenutých troch spôsobov machinácií obvineného D. T. s tovarom a s tržbou, prichádzajú do úvahy takéto právne kvalifikácie:

Ad 1.

Úmyselné predražovanie tovaru tvoriaceho sortiment predajne spotrebiteľom vo väčšom rozsahu je zásadne trestný čin poškodzovania spotrebiteľa podľa § 121 Tr. zák. Touto trestnou činnosťou je poškodený spotrebiteľ, ktorým môže byť tak súkromná osoba ako aj socialistická organizácia. Ide o trestný čin proti hospodárskej sústave postihujúci machinácie pracovníkov pôsobiacich zvyčajne v socialistickom obchode. Jeho spáchanie je často výrazom parazitizmu páchatela, ktorý sa usiluje získať materiálne hodnoty vo svoj prospech na úkor spoločnosti. Ak získal páchatel takouto činnosťou značný prospech, je to okolnosť, ktorá podľa § 121 odst. 2 písm. b) Tr. zák. podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby.

Predražovanie tovaru spotrebiteľom môže však za určitých okolností naplňovať i znaky trestného

činu rozkrádania majetku v socialistickom vlastníctve podľa § 132 odst. 1 písm. c) Tr. zák. Je to vtedy, keď páchatel' predražuje tovar na škodu spotrebiteľa, ktorým je socialistická organizácia, a keď páchatel' uvedie socialistickú organizáciu do omylu o kvalite, množstve alebo cene tovaru, alebo ak takýto jej omyl využije. V takomto prípade je ustanovenie § 132 odst. 1 písm. c) Tr. zák. ustanovením špeciálnym v pomere k ustanoveniu § 121 Tr. zák. Niet totiž dôvodu posudzovať privilegovane páchatela, ktorý sa obohacuje priamo na škodu majetku v socialistickom vlastníctve; vytvorenie skutkovej podstaty poškodenia spotrebiteľa podľa § 121 Tr. zák. malo čeliť len tomu, aby sa pomocou rôznych právnych konštrukcií posudzovalo ako rozkrádanie, poškodzovanie spotrebiteľov v tých prípadoch, kde poškodenými sú jednotlivci.

Predpokladom pre použitie kvalifikácie podľa § 132 odst. 1 písm. c) Tr. zák. pravda je, že rozdiel z predraženia si páchatel' privlastní. Ak chce páchatel' získať predražovaním prospech pre socialistickú organizáciu (obyčajne pre tú, kde je zamestnaný) a ak je páchatel' zodpovedným hospodárskym pracovníkom, prichádza do úvahy kvalifikácia podľa § 127 odst. 1 Tr. zák.

Ad 2.

Nelegálny nákup rôzneho tovaru v maloobchodnej sieti pracovníkom družstevnej predajne a jeho predaj vo väčšom rozsahu socialistickým organizáciám, prípadne aj súkromným osobám pod menom predajne pre súkromné obohatenie vyčerpáva znaky trestného činu zneužívania socialistického podnikania podľa § 120 odst. 1 Tr. zák.

Keďže podľa § 3 odst. 1 Tr. zák. každý skutok má byť zásadne posudzovaný, pokiaľ je to potrebné, podľa všetkých zákonných ustanovení prichádzajúcich do úvahy, aby sa vystihla jeho povaha a nebezpečnosť činu pre spoločnosť, je potrebné so zreteľom na konkrétny prípad uvažovať, aký vzťah má trestný čin podľa § 120 Tr. zák. k iným ustanoveniam Trestného zákona:

Ide v prvom rade o vzťah k trestnému činu podľa § 132 Tr. zák. Ustanovenie § 120 Tr. zák. vystihuje aj skutočnosť, že zneužívaním socialistického podnikania bol prípadne dotknutý majetok v socialistickom vlastníctve (napr. ukrátením zisku podniku). Pokiaľ sa teda trestná činnosť páchatela obmedzí len na zneužívanie socialistickej organizácie a pokiaľ tým bol dotknutý majetok v socialistickom vlastníctve, postihne sa skutok len ako trestný čin zneužívania socialistického podnikania podľa § 120 Tr. zák. Skutok naplňujúce znaky trestného činu zneužívania socialistického podnikania podľa § 120 Tr. zák. môže mať súčasne znaky trestného činu podľa § 132 odst. 1 písm. c) Tr. zák., alebo podľa § 121 Tr. zák. To môže byť vtedy, keď páchatel' zneužíva socialistické podnikanie a súčasne poškodzuje aj spotrebiteľa. V týchto prípadoch sa takáto činnosť postihne ako jednočinný súbeh trestných činov zneužívania socialistického podnikania podľa § 120 Tr. zák. a rozkrádania majetku v socialistickom vlastníctve podľa § 132 odst. 1 písm. c) Tr. zák., resp. poškodzovania spotrebiteľa podľa § 121 Tr. zák.

Aj v týchto prípadoch prichádza samozrejme do úvahy použitie vyšších trestných sadzieb pri existencii okolností podmieňujúcich ich použitie.

Ad 3.

Trestí spôsob machinácií obvineného D. T. podľa predpokladov reviznej správy ŠOI a posudku znalcov je obsahove totožný s druhým spôsobom s tým rozdielom, že obvinený kupoval tovar od súkromných osôb s vedomím, že ho spreneverili alebo ukradli zo socialistického majetku.

K vyššie spomenutým možnostiam právnych kvalifikácií pristupuje potom právne hodnotenie skutku ako trestného činu podielníctva na škodu majetku v socialistickom vlastníctve podľa § 134 Tr. zák., prípadne ak iniciatíva sprenevery alebo krádeže vychádzala od obvineného D. T., ako účastenstva

podľa § 10 odst. 1 Tr. zák. na trestnom čine podľa § 132 odst. 1 písm. a) alebo b) Tr. zák. Išlo by potom o viaccinný súbeh týchto trestných činov s trestnými činmi uvedenými pod bodom 2.

Skutočný stav veci sa mal v priebehu vyšetrovania zistiť a rozčleniť tak, aby zistené skutočnosti bolo možné právne hodnotiť zo všetkých vyššie spomínaných hľadísk.

Najvyšší súd SSR ďalej podrobne rozvádza, v ktorých smeroch zostala vec obžalovaného D. T. neobjasnená, čo a akými dôkazmi je treba ešte objasniť. K námietke obžalovaného F. K., že svojím konaním nespôsobil značnú škodu, pretože obžalovaný D. T. i jeho mohol oklamať, vybočiť z medzí uzatvorenej dohody a predražovať viac tovaru, ako bolo medzi nimi dohodnuté, Najvyšší súd v odôvodnení svojho rozsudku uviedol:

Obžalovaný F. K. sa nemôže účinne brániť námietkou (keď už krajský súd zistil, že došlo medzi ním a D. T. k dohode o predražovaní), že ho nemožno činiť trestne zodpovedným za celú hodnotu predraženia v sume 65 117 Kčs, lebo nebolo dôkazov, koľko peňazí mu D. T. odovzdal a súd prvého stupňa ani neuveril úplne izolovanému tvrdeniu D. T., že jemu (K.) dal D. T. prevážnu časť peňazí. Poukazuje teda na možnosť vybočenia D. T. z rámca dohody a preto vraj nemala byť vyslovená jeho vina aj podľa odst. 2 písm. c) § 132 Tr. zák.

Ak bol trestný čin spáchaný spoločným konaním dvoch alebo viacerých osôb, zodpovedá podľa § 9 odst. 2 Tr. zák. každá z nich tak, ako by trestný čin spáchala sama. Okrem toho však podľa § 6 písm. a) Tr. zák. na ťažší následok, ktorý podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby, sa prihliadne aj vtedy, keď ho páchatel' zaviniť z nedbanlivosti, s výnimkou tých prípadov, že zákon vyžaduje aj tu úmyselné zavinenie. Spôsobenie značnej škody pri trestnom čine podľa § 132 Tr. zák. ako okolnosť podmieňujúca použitie vyššej trestnej sadzby podľa odst. 2 písm. c) § 132 Tr. zák. nie je v tomto ustanovení viazané na úmyselné zavinenie páchatela. Postačuje teda zavinenie z nedbanlivosti a prinajmenej túto formu zavinenia u F. K. možno zistiť. Obžalovaný K. bol spolupáchatelom pri všetkých čiastkových útokoch, z ktorých rezultuje škoda v sume 65 117 Kčs, a keď teda všetky závadné dodacie listy vystavené D. T. potvrdzoval bez kontroly ako správne hoci aj bez uvedomenia, že D. T. môže vybočiť z rámca dohody, predražiť tovar o väčšiu sumu, ako sa v tom-ktorom prípade dohodli, a nechať mu podiel z celého zisku, prinajmenej vedel, že môže svojím činom spôsobiť značnú škodu na socialistickom majetku, ale bez primeraných dôvodov sa spoliehal, že k tomu nedôjde (§ 5 písm. a) Tr. zák.).

Proto bolo treba činnosť obžalovaného F. K. podradiť aj pod ustanovenie odst. 2 písm. c) § 132 Tr. zák.